

STORTINGET

Representantforslag 139 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Kari Elisabeth Kaski, Karin Andersen, Arne Nævra og Freddy André Øvstegård

Dokument 8:139 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Kari Elisabeth Kaski, Karin Andersen, Arne Nævra og Freddy André Øvstegård om forbud mot gummigranulat

Til Stortinget

Bakgrunn

Marin forsøpling er et stort miljøproblem. Plast utgjør den største delen av alt marint avfall og kan bli værende i havet i hundrevis av år. Plasten dreper fisk, sjøfugl og andre dyr som følge av kvelning og andre livstruende skader. Plast brytes ned til mikropartikler og tas opp i dyr og marine næringskjeder. Anslagsvis havner åtte millioner tonn plast i havet hvert år, like mye som mengden tunfisk som fiskes hvert år. Mengden er forventet å doble seg innen 2030, og fire-doble seg innen 2050.

Plastforsøplingen i havet er et internasjonalt miljøproblem, som må løses med internasjonalt samarbeid. Men mye marin forsøpling skjer også lokalt, og Norge må sørge for å ikke bidra til plastforurensingen.

1 500 tonn plast lekker ut fra norske kunstgressbaner hvert år. Ifølge Miljødirektoratet kan gummigranulat være en av de største landbaserte kildene til mikroplast.

En undersøkelse utført av Trondheim kommune og Norges geologiske undersøkelse i 2010 viste at støtdempende matter fra lekeplasser i Trondheim inneholder helse- og miljøskadelige stoffer som oljeforbindelser, sink, nonylfenol, PAH og PCB, krom og jern, ftalater og

bromerte flammehemmere. Prøver av jord under mattene viste at flere av disse miljøgiftene lekker ut til jorda.

På bakgrunn av undersøkelsene i Trondheim anbefalte Folkehelseinstituttet allerede i 2011 at det ved påfyll eller skifte av dekke ikke benyttes resirkulert gummigranulat. I 2012 skrev Klima- og forurensningstilsynet (i dag Miljødirektoratet) til Miljøverndepartementet at en egnet bruk av gummigranulat er

«i utendørs produkter der granulatet bindes i produktet og det er lagt på en fast overflate som beskytter mot utlekking og eksponering.»

Denne praksisen følges ikke.

Nye undersøkelser utført av Naturvernforbundet og Forbrukerrådet i 2020 viser at støtdempende fallunderlag inneholder miljøgifter, og særlig funn av klorparafiner på nivå med farlig avfall er svært bekymringsfullt. Det ble identifisert over 110 kjemiske forbindelser ut over selve plast- og gummimaterialet, bl.a. prioriterte miljøgifter med dokumentert farlige egenskaper som ftalater, klorparafiner og fosfororganiske flammehemmere.

Samtidig viser andre undersøkelser at gummigranulat fra kunstgressbaner er den nest største kilden til mikroplast i havet. Det finnes alternativer til løst gummigranulat av bildekk for kunstgressbaner. Flere av disse er granulat av naturlig materiale med et ytre lag av gummi eller plast. Slike alternativer vil fortsatt bidra til mikroplast i naturen. Fordi det er manglende kunnskap om hvor effektive fysiske tiltak for å hindre spredning er, foreslår EUs kjemikaliebyrå (ECHA) i stedet et forbud mot løst gummigranulat med en overgangstid på 6 år.

De samme egenskapene som gjør gummi ettertraktet som materiale, gjør at materialet ikke kan resirkuleres. Når bildekk gjenbrukes som granulat, er det snakk

om en oppkverning av dekk, ikke en resirkulering av gummi som råstoff. Inntil gummigranulat er faset ut som produkt, kan det være aktuelt å gjenbruke granulat til faststøpte matter der granulatet bindes og legges slik at det beskyttes mot utlekking og eksponering. Det kan være en forsvarlig nyttiggjøring av avfall. Forslaget omhandler derfor et forbud mot all bruk av løst granulat (av alle typer gummi og syntetisk plast), mot ny oppkverning av bildekk og mot bruk av produkter med faststøpt granulat der det er risiko for hudkontakt og utlekking av miljøgifter til naturen.

Det er viktig at et forbud mot bruk av løst gummi-granulat følges opp med en kompensasjonsordning for de som berøres av forbudet, så ikke fritids- og idrettstilbudet, særlig til barn og unge, svekkes.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utrede og innføre et forbud mot all bruk av løst gummigranulat, ny oppkverning av bildekk og all ny bruk av faststøpt gummigranulat der det er risiko for eksponering og utlekking.
2. Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med forslag til en kompensasjonsordning for de som berøres av et forbud mot all bruk av løst gummigranulat, samt med en kartlegging av alternativer til gummigranulat og eventuelle norske næringssettinger knyttet til dette.

9. mars 2021

Lars Haltbrekken

Kari Elisabeth Kaski

Karin Andersen

Arne Nævra

Freddy André Øvstegård